

Визначальні тенденції генезису державності і права: збірник наукових праць міжнародної науково-практичної конференції “Треті Прибузькі юридичні читання” / за ред. В.І.Терентьєва, О.В.Козаченка. Миколаїв: Вид-во “Гліон”, 2007. С. 212-215.

Свида Тетяна,
доцент кафедри теорії та історії держави і права, конституційного та адміністративного права ЗакДУ

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ВЕНЕЦІАНСЬКОЇ КОМІСІЇ

Останнім часом міжнародне співтовариство особливо опікується соціальною політикою в країнах Центральної та Східної Європи. Як вважає Рада Європи, “необхідно включити ці країни в ефективну систему захисту й утвердження основних соціальних прав... з тим щоб запобігти соціальним переворотам, які можуть стати болісними для народів і небезпечними для їхніх усе ще вразливих демократій”[1].

Зрозумілою є цікавість науковців до проблем створення, функціонування, правового регулювання, організаційно-правових основ діяльності міждержавних міжнародних організацій та їх органів. Свої дослідження присвятили даній проблематиці як зарубіжні, так вітчизняні вчені: Г.І.Морозов [2; 3], Ян Томко [4], І.І.Лукашук[5], Т.М.Нешатаєва [6], Л.Луць [7], Ю.Г.Козак, В.В.Ковалевський [8], Є.А.Шибяєва [9], В. Моравецький [10] та ін.

Однак питання про діяльність Венеціанської Комісії до цього часу не були предметом спеціального наукового дослідження, хоч і представляють безсумнівний теоретичний інтерес та мають практичне значення. Дана робота розкриває лише окремі аспекти організаційно-правових основ діяльності Комісії.

10 травня 1990 року представники у Комітеті Міністрів Ради Європи від 18 держав прийняли рішення про утворення Європейської Комісії “За демократію через право”[11;12], яка в своїй діяльності керується Статутом. У 2002 році схвалено новий Статут Європейської Комісії [13]. Крім Статуту діяльність Європейської Комісії “За демократію через право” регулюють Правила

Процедури, прийняті на 50 сесії Венеціанської Комісії [14]. Ці Правила можуть бути переглянуті не менш як двома третинами членів Комісії.

Європейська Комісія “За демократію через право” є консультативним органом Ради Європи, який співпрацює з державами-членами Ради Європи та державами-не членами РЄ, міжнародними організаціями і органами. Її особливою сферою діяльності є гарантії, що пропонуються правом на службу демократії. Сьогодні держав-членів вже 46. Асоційованим членом є Білорусь, держав, які мають статус спостерігачів, – 9. Спеціальний статус мають Європейська Комісія й ПАР.

До компетенції Комісії належить розгляд питань конституційної ситуації в окремих державах; розгляд питань конституційного права загального характеру із застосуванням порівняльного підходу; створення центрів документації конституційного права. Однак Комісія може з власної ініціативи проводити дослідження і, якщо необхідно, розробляти проекти законів, рекомендацій та міжнародних договорів. Усі пропозиції Комісії можуть обговорюватися та прийматися статутними органами Ради Європи. Крім того, Комісія дає висновки на запит Парламентської Асамблеї, Генерального Секретаря або будь-якої держави-члена Ради Європи, зроблений через Комітет Міністрів у тому його складі, який становить тільки держави-сторони Угоди. Органи Ради Європи й окремі держави-члени можуть звертатися до Комісії відносно юридичної експертизи тих чи інших актів конституційного, цивільного, міжнародного та інших галузей права. До Комісії звертаються як до найавторитетнішої юридичної інституції й у процесі гармонізації національного законодавства з правом Ради Європи, і під час моніторингу виконання зобов’язань новими державами-членами РЄ у галузі конституційної, судово-правової та інших реформ та вдосконалення законодавчих механізмів і систем правозастосування.

Будь-яка держава, що не є членом Ради, а також будь-яка міжурядова організація можуть використовувати діяльність Комісії, зробивши запит до Комітету Міністрів. В межах своєї компетенції Комісія може скласти думку щодо запиту, представленого Комітетом Міністрів, Парламентськими Зборами, Конгресом Місцевих і Регіональних Влад Європи, Генеральним секретарем,

державною чи міжнародною організацією або органом, що приймає участь у роботі Комісії. У своїй діяльності Комісія співпрацює з Міжнародним інститутом за демократію, який було створено під егідою Страсбурзької конференції з питань парламентської демократії, з конституційними судами та судами еквівалентної юрисдикції та асоціаціями, що представляють ці суди. Щоб розвивати це співробітництво, Комісія може установити Об'єднану Раду з Конституційного Правосуддя, до складу якої включаються члени Комісії та представники судів та асоціацій.

Комісія складається з незалежних експертів, які завдяки своєму досвіду роботи в демократичних інституціях або внеску в розвиток правничої та політичної науки здобули міжнародне визнання. Вони призначаються по одному від кожної країни, обіймають посади протягом чотирьох років і можуть бути призначені повторно. Президент Парламентської Асамблеї та Президент Джунта Області Венето або їхні представники можуть брати участь у роботі Комісії. Одноставним рішенням Комітет Міністрів може дозволити будь-якій європейській державі, що не є членом Ради Європи, брати участь у роботі Комісії. Після консультацій із Комісією зацікавлена держава може призначити асоційованого члена або спостерігача. Асоційовані члени і спостерігачі участі в голосуванні при прийнятті рішення не приймають. Якщо розглядається питання, пов'язане з певною державою, на засідання запрошуються представники цієї держави з правом висловлювати свою позицію. Однак до початку голосування з даного питання Президент може запропонувати цим представникам залишити зал засідань. Рішення можуть бути прийняті лише за наявності кворуму (більшості членів Комісії). Перегляд прийнятих рішень можливий лише на вимогу члена Комісії, підтриману не менш як двома третинами її членів (ст. 15 Правил).

Представники держав при Раді Європи, Венеціанській Комісії перебувають там для того, щоб організація у своїй діяльності успішно і точно проводила волю її засновників. Те ж саме можна сказати про дипломатичний імунітет і дипломатичні привілеї, якими наділяються деякі представники організації. Штаб-квартира Комісії знаходиться у місті Венеція. Персонал, призначений

італійськими властями для роботи у штаб-квартирі Комісії, не вважається персоналом Ради Європи.

Венеціанська Комісія приймає рішення у формі рекомендацій, які є яскравим прикладом дії “м’якого права”. Інтерес до результатів діяльності цієї організації неабиякий як з боку держав-членів, так і з боку інших.

Витрати, пов’язані з виконанням програми діяльності Венеціанської Комісії, та загальні витрати секретаріату покриваються з бюджету Угоди, який формується державами-членами і регулюється тими самими правилами фінансування, що передбачені для інших бюджетів Ради Європи. Комісія може приймати добровільні внески, які залишаються на спеціальному рахунку. Інші добровільні внески можуть вноситися для фінансування спеціальних досліджень. Область Венето безоплатно надає у розпорядження Комісії місце для її штаб-квартири. Витрати, пов’язані з діяльністю місцевого секретаріату та функціонуванням штаб-квартири Комісії, беруть на себе Область Венето та уряд Італії відповідно до умов, які погоджують між собою ці власті. Проїзд та проживання кожного члена Комісії оплачує та держава, яка його призначає.

Таким чином, в Європі створено інституцію, яка може ефективно сприяти зміцненню демократії та верховенства права.

Література:

1. Дікон Боб та інші. Глобальна соціальна політика //Міжнародні організації й майбутнє соціального добробуту / Б. Дікон, М. Халс, П. Стабс; Пер з англ. А.Олійник та ін. – К.: Основи, 1999. –346 с.
2. Морозов Г.И. Мировое сообщество и судьбы мира //Мировая экономика и международные отношения. – 1986. – №10.
3. Морозов Г.И. Международные организации. Некоторые вопросы теории. Изд. 2-е, доп. – М.: Мысль, 1974. – 332 с.
4. Томко Ян. Внутренняя компетенция государств и Организация Объединенных Наций. – М.: Изд-во иностранной литературы, 1963. – 311 с.
5. Лукашук И.И. Глобализация, государство, право, XXI век. – М.: Спарк, 2000.
6. Нешатаева Т.Н. Международные организации и право: Новые тенденции в международно-правовом регулировании. – М.: Дело, 1999.
7. Луць Л. Міждержавна правова система: загальнотеоретичні та міжнародно-правові аспекти //Вісник Львів.ун-ту. Серія Міжнар. відносини. – 2001. – Вип.5.
8. Міжнародні організації: Навчальний посібник /За заг. ред. Ю.Г.Козака, В.В.Ковалевського. – К.: ЦУЛ, 2003. – 288 с.
9. Шибаева Е.А. Право международных организаций. – М., 1986.
10. Моравецкий В. Функции международных организаций. – М.: Прогресс, 1976.

11. On a Partial Agreement Establishing the European Commission for Democracy through Law (adopted by the Committee of Ministers on 10 May 1990 at its 86th Session). Resolution (90) 6.
12. Рада Європи: Діяльність та здобутки. Ukrainian version. – К.: Право, 1999.
13. Revised Statute of the European Commission for Democracy through Law (adopted by the Committee of Ministers on 21 February 2002 at the 784th meeting of the Ministers' Deputies). Resolution (2002) 3.
14. Revised Rules of Procedure. CDL-AD (2002) 36.